

ROZHOVOR S RIADITEĽKOU INŠTITÚTU HISTÓRIE FILOZOFICKEJ FAKULTY PREŠOVEJ UNIVERZITY V PREŠOVE doc. Mgr. ANNAMÁRIU KÓNYOVOU, PhD.

Nadežda Jurčišinová: Pani docentka, patríte k nastupujúcej generácii historikov na Slovensku. Kedy sa sformoval váš vzťah k skúmaniu dejín, k profesionálnemu zaoberaniu sa nimi. Kto alebo čo malo v tomto procese pre vás rozhodujúci význam?

Annamária Kónyová: – K histórii som mala blízky vzťah od detstva, rada som čítala knihy s historickou tematikou, pozerala historické filmy, navštevovala historické pamiatky. Svoju budúcnosť som vtedy skôr videla ako učiteľka dejepisu na základnej alebo strednej škole. Až v posledných rokoch na univerzite som začala uvažovať o tom, že by som možno ostala na doktorandskom štúdiu a histórii sa venovala aj z vedecko-výskumnej

stránky. Totiž práve na univerzite som si uvedomila, že moja znalosť maďarského jazyka je veľmi cenným benefitom pre každého, kto sa chce venovať výskumu dejín, najmä tých starších období. V tomto rozhodnutí ma posmelili niektorí moji vtedajší učitelia, už nebohá pani dr. Darina Vasiľová a, samozrejme, aj môj manžel.

Nadežda Jurčišinová: V septembri tohto roku ste sa ujala náročnej a zodpovednej funkcie – riaditeľky Inštitútu histórie FF PU. Aké sú Vaše predstavy a predsavzatia na tomto poste?

Annamária Kónyová: – Na poste riaditeľky inštitútu histórie by som chcela nadviazať na prácu mojich predchodcov a v prvom rade by som chcela udržať vysokú kvalitu nášho pracoviska vo všetkých aspektoch, ktoré má plniť tak v pedagogickej činnosti, ako aj vo vedeckej a publikačnej aktivite. Smerom k študentom, či už súčasným alebo potenciálnym, je dôležité, aby sme boli naďalej atraktívnym miestom poskytujúcim kvalitné vzdelanie, férový a otvorený prístup, ale aj mnoho zaujímavých aktivít (prednášky odborníkov, exkurzie, mobility a pod.), vďaka čomu absolventi povedia, že sa im oplátilo prísť študovať históriu práve do Prešova. Vo vedecko-výskumnej a publikačnej činnosti patrí inštitút histórie k popredným pracoviskám nielen v rámci filozofickej fakulty našej univerzity, ale má svoje pevné miesto aj v slovenskom akademickom priestore, čo sa týka historických pracovísk. Preto mojím jednoznačným cieľom bude tento trend udržať, prípadne rozšíriť o ďalšie aktivity (napr. nové zahraničné kontakty, zapojenie sa do nových projektových schém, užšia spolupráca s externým prostredím atď.). Samozrejme k naplneniu týchto „vízií“ je potrebné, aby na pracovisku prevládala pozitívna kolegiálna a tvorivá atmosféra.

Nadežda Jurčišinová: Svoj vedecký výskum ste upriamila na cirkevné dejiny konkrétne na dejiny kalvínskej reformácie v strednej Európe so zreteľom na východné Slovensko a na dejiny kalvínskej cirkvi v Uhorsku v 16. – 18. storočí. Prečo ste sa rozhodla venovať práve tejto problematike a čím vás zaujala?

Annamária Kónyová: – Výskum problematiky kalvínskej reformácie som si vybrala z dvoch dôvodov. Jedným z nich bolo to, že oproti dejinám evanjelickej cirkvi a. v. ostala táto téma mimo záujmu slovenskej historiografie a chýbala ucelenejšia práca mapujúca priebeh, šírenie a špecifiká tejto, tzv. druhej reformácie na našom území. Druhý dôvod bol trochu osobný, pretože ja sama som reformovaného vyznania a pre mňa samú bolo výzvou dozvedieť sa o mojej konfesii informácie, o ktorých som nevedela. Okrem toho pri stále hlbšom ponore do tejto témy som prišla na to, že ten výskum nemusí byť len o dejinách samotnej reformovanej cirkvi, ale aj o poznávaní zaujímavých historických osobností, vrátane napr. žien, ktoré sa s ňou spájali či formovaní mentality reformovaného spoločenstva, jeho každodenného života, morálky, či vplyve na rozvoj protestantského školstva.

Nadežda Jurčišinová: Je nejaká vážnejšia rozdielnosť v interpretácii týchto dejín? Ak áno, v čom spočíva?

Annamária Kónyová: – Výskum reformácie ako takej, ale platí to aj pre švajčiarsku reformáciu ukazuje, že to bol veľmi komplikovaný proces nadobúdajúci mnoho špecifik a regionálnych osobitostí, nielen v rámci Európy, ale aj samotného Uhorska. Síce historiografia pozná faktografiu tohto procesu, ale mnohokrát ešte stále nie sú celkom jasne vysvetlené príčiny prijatia jedného alebo druhého smeru reformácie, diskusie sa vedú do akej miery bol tento proces dobrovoľný, alebo šírený pod zemepanským nátlakom, prečo niekde veriaci podľahli rekatolizácii a naopak inde odolali. V súčasnosti sa výskum reformácie venuje priebehu tohto procesu na regionálnej úrovni, na úrovni malých komunít (zborov), kde je naozaj možnosť poznať dopady reformačného procesu na veriacich a ich každodenný život. Pre územie východného Slovenska sú špecifikom slovenskí kalvíni, ktorí sa vymykajú stereotypnej a dnes už prekonanej predstave o tom, že kalvinizmus bol vierou len maďarského etnika. Napriek ťažkým podmienkam (nedostatok kazateľov či náboženskej literatúry v ich jazyku) dokázali slovenskí kalvíni prežiť rekatolizáciu a dodnes udržať svoju vieru.

Nadežda Jurčišinová: Aké témy a akú problematiku chcete spracovávať v najbližšom období?

Annamária Kónyová: – V nadväznosti na to, čo som už uviedla, by som sa v budúcnosti chcela venovať komplexnejšiemu pohľadu na dejiny každodennosti reformovanej konfesie a v rámci toho ma osobitne zaujíma úloha žien v tomto procese, ale aj vplyv reformácie na život žien (do akej miery mala reformácia vplyv na ich život, vzdelávanie, spoločenské role a pod.). Na druhej strane sú aj ďalšie témy a úlohy vyplývajúce z riešenia rôznych vedeckých projektov, napr. o epidémiách alebo spracovanie novej vysokoškolskej učebnice o dejinách raného novoveku v Európe, na ktorých aktuálne pracujem.

Nadežda Jurčišinová: Čo si myslíte o súčasných študentov a ich prístupe k štúdiu a záujmu o dejiny?

Annamária Kónyová: – Ja som optimistka. Aj keď často prevláda trocha skepsa v nazeraní na dnešných študentov a na ich záujem o históriu, ja si myslím, že v každom ročníku sa nájdu mnohí šikovní a zaníeteni študenti. Podľa mňa našou úlohou ako pedagógov je práve identifikovať, posmeliť a správne usmerniť týchto študentov, ukázať im, že dejiny nie sú len suchým memorovaním faktov, ale že za každou historickou udalosťou treba vidieť osudy konkrétnych ľudí, dopady na ich životy. Myslím si, že je dôležité motivovať študentov, aby rozmýšľali o dejinách, naučili ich prepojiť minulosť so súčasnými udalosťami a zároveň nepreberať všetko automaticky a nekriticky. Je to podstatné aj kvôli množstvu informácií, dezinformácií a hoaxov aj v súvislosti s dejinami a ich interpretáciou.

Nadežda Jurčišinová: Keď dovolíte poodhalila by som trochu vaše súkromie. Čím okrem skúmania histórie vyplňate svoj voľný čas?

Annamária Kónyová: – Vo voľnom čase sa venujem rodine, navštevujeme historické pamiatky, ale radi chodíme do prírody, ja rada relaxujem aj v záhrade a starostlivosťou o ňu.

Nadežda Jurčišinová: Máte dvoch synov stredoškolačkov. Javí niektorý z nich záujem o históriu?

Annamária Kónyová: – Naši synovia vyrastali s históriou v zmysle, že sme ich odmala brávali do múzeí, chodili sme po hradoch, dokonca boli s nami aj na niekoľkých konferenciách, ale či sa rozhodne niektorý z nich venovať histórii je ešte otázka budúcnosti.

Pani docentka, v mene redakcie časopisu Inštitútu histórie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity – Dejiny vám ďakujem za rozhovor.

S doc. Mgr. Annamáriou Kónyovou, PhD. sa zhovárala Nadežda Jurčišinová